

UZASADNIENIE

W dniu 17.11.2017r. z urzędu wszczęto postępowanie o wydanie wobec skazanego R. S. wyroku łącznego. R. S. był skazywany następującymi wyrokami :

I. wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 grudnia 2010 roku w sprawie XVI K 261/10, którym połączono kary pozbawienia wolności i kary grzywny orzeczone wobec skazanego trzynastoma wcześniejszymi wyrokami i orzeczono trzy kary łączne pozbawienia wolności: w wymiarze 12 lat, 4 lat oraz 5 lat i 6 miesięcy oraz karę łączną grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda stawka. Wyrokiem tym połączono jednostkowe kary pozbawienia wolności i kary grzywny orzeczone następującymi wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Gostyniu z dnia 17 listopada 2005 roku w sprawie II K 101/05 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Wągrowcu z dnia 10 lutego 2006 roku w sprawie VI K 850/05 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Głogowie z dnia 1 sierpnia 2006 roku w sprawie II K 503/06 za ciąg dwóch przestępstw z art. 286 § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Kamiennej Górze z dnia 8 marca 2007 roku w sprawie VI K 549/06 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 15 marca 2007 roku w sprawie II K 305/06 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Pleszewie z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie II K 577/05 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 28 czerwca 2007 roku w sprawie II K 161/06 za ciąg trzech przestępstw z art. 286 § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 20 lipca 2007 roku w sprawie II K 14/06 za ciąg trzech przestępstw z art. 286 § 1 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 20 października 2008 roku w sprawie II K 291/07 za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,
- Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie III K 615/08 za: ciąg 8 przestępstw z art. 270 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., ciąg 2 przestępstw z art. 272 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. oraz przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,
- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 25 sierpnia 2009 roku w sprawie II K 246/08 za ciąg 3 przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
- Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 grudnia 2009 roku w sprawie III K 411/08 za: przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw.

z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.,

II. Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 8 lutego 2012 roku w sprawie II K 1046/11 za przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

III. Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 16 października 2017 roku w sprawie II K 383/17 za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 23.01.2018r. (XVI K 213/17) Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł co następuje :

1. Na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary i kary łączne pozbawienia wolności wymierzone skazanemu w sprawach opisanych wyżej w punktach I, II i III tj. wyrokami:

- Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 20 grudnia 2010 roku w sprawie XVI K 261/10,

- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 8 lutego 2012 roku w sprawie II K 1046/11,

- Sądu Rejonowego w Lesznie z dnia 16 października 2017 roku w sprawie II K 383/17

i wymierzył mu karę łączną 16 (szesnaście) lat pozbawienia wolności.

2. Na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. wyroki podlegające połączeniu w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym pozostawił odrębnemu wykonaniu.

3. Na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 1 zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pobawienia wolności w sprawie XVI K 261/10:

- od dnia 5 czerwca 2001 r. do dnia 30 października 2002 r.,

- od dnia 1 września 2005 r. do dnia 15 września 2005 r.,

- od dnia 11 września 2007 r. do dnia 14 września 2007 r.,

- od dnia 19 czerwca 2008 r. do dnia 26 czerwca 2008 r.,

- od dnia 21 lipca 2008 r. do nadal,

4. Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od obowiązku zapłaty Skarbowi Państwa kosztów sądowych, a na podstawie art. 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz. U. z 1983 r. Nr 49 poz. 223 ze zm.) – nie wymierzył mu opłaty.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się **obrońca skazanego z wyboru adw. N. W.**, która powołując się na przepis art.425 § 1 kpk

w zw. z art.444 kpk zaskarżyła go w części, tj. w zakresie pkt 1 i 3, w całości na korzyść skazanego (tak w oryginale – dop. SA P-ń).

Skarżąca wyrokowi temu zarzuciła obrazę prawa materialnego

w postaci art.53 § 1 i 2 kk, art.86 § 1 kk i art.85a kk oraz przepisów prawa procesowego w postaci art.7 kpk w zw. z art.410 kpk. W apelacji zwarty został nadto zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej w stosunku do skazanego kary łącznej poprzez wymierzenie skazanemu kary łącznej 16 lat pozbawienia wolności.

Reasumując, obrońca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i wymierzenie skazanemu kary łącznej z uwzględnieniem zasady pełnej absorpcji, a w konsekwencji obniżenie wymiaru kary łącznej poprzez orzeczenie wobec skazanego kary łącznej w wysokości 12 lat pozbawienia wolności oraz zaliczenie na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okresów rzeczywistego pozbawienia wolności w poszczególnych sprawach, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że obrońca skazanego

w złożonym środku zaskarżenia sformułowała zarzuty naruszenia prawa materialnego pod postacią przepisów art. 53 § 1 k.k. oraz art. 85a k.k. poprzez pominięcie przez Sąd Okręgowy przy wymiarze kary łącznej istotnych okoliczności prewencji indywidualnej oraz ogólnej, w szczególności zachowania skazanego w zakładzie karnym – co miało prowadzić do orzeczenia kary rażąco niewspółmiernej. Tak postawione przez apelującą zarzuty,

w szczególności mając na uwadze treść uzasadnienia złożonej apelacji, okazały się niesłuszne tak co do formy, jak i co do treści. Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że przepis art. 53 § 1 k.k. (tożsame konstatacje odnoszą się do normy przepisu art. 85a k.k.) nie ma charakteru normy stanowczej (zawierającej nakaz lub zakaz określonego postąpienia), zatem jego obraza – w rozumieniu art. 438 pkt 1 k.p.k. – nie wchodzi w grę. Wspomniany przepis określa natomiast objęte sferą swobodnego sędziowskiego uznania ogólne dyrektywy wymiaru kary, dlatego podważanie przyjętej na ich podstawie oceny sądu jest możliwe tylko w ramach zarzutu rażącej niewspółmierności kary, nie zaś poprzez stawianie zarzutu obrazy prawa materialnego (vide: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2011 roku, III KK 335/10, Lex 736755; z dnia 3 października 2011 roku, V KK 96/11, Lex 1044083; z dnia 4 lutego 2015 roku, V KK 331/14).

Błędne sformułowanie zarzutów nie zwalniało jednak Sądu Apelacyjnego z obowiązku odniesienia się do nich, lecz rozumianych jako zarzut rażącej niewspółmierności kary, który nota bene także został wyeksplikowany w petitum apelacji, choć trudno doszukiwać się jego szczegółowego rozwinięcia w uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia.

Niemniej jednak, dla porządku wskazać trzeba, iż Sąd Okręgowy zasadnie ustalił – czego skarżąca nie kwestionowała – że w stosunku do skazanego zachodziły warunki do wydania wyroku łącznego, tak formalne, jak i merytoryczne, i to co do wyroków wskazanych w zaskarżonym orzeczeniu.

Odnosząc się do zarzutu nadmiernej surowości kary łącznej,

w pierwszej kolejności zauważyć należało, że kara taka stanowić ma syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą, celową

z punktu widzenia prewencyjnej reakcją na popełnione czyny. Nie jest zatem tak, że wydanie wyroku łącznego stanowi przywilej dla skazanego, implikujący konieczność dążenia do złagodzenia wymowy orzeczenia o karze. Pierwszeństwo przy wymiarze kary łącznej winny mieć dyrektywy prewencyjne w odniesieniu do sprawcy, ujęte w art. 53 § 1 k.k. (vide: komentarze do art. 86 k.k.: pod redakcją Andrzeja Zolla, Zakamycze 1998, teza 7; Jacka Giezka, LEX 2007, teza 4; Piotra Kardasa, Zakamycze 2004, tezy 20, 24, 27, 46, nadto wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 maja 2008 roku w sprawie II AKa 129/08 i Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 października 2007 r. w sprawie II AKa 183/07). Kara łączna orzekana w wyroku łącznym dodatkowo powinna stanowić swego rodzaju korektę

– poprzez pryzmat oceny dotychczasowego przebiegu okresu wykonywania poszczególnych kar jednostkowych – kar zawartych w podlegających łączeniu wyrokach. Tak więc kara łączna nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, swoista premia, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielości przestępstw.

Z tego względu konieczne jest – choć oczywiście w ograniczonym zakresie i przy uwzględnieniu pozostałych okoliczności dotyczących kary łącznej – uwzględnienie przy wymiarze kary łącznej przesłanek ujętych w art. 53 § 1 i 2 k.k. Brak już jednak było podstaw do stwierdzenia – jak chciała tego apelująca – jakoby Sąd I instancji nie dokonał tego w sposób należyty. Przede wszystkim więc Sąd Okręgowy trafnie uwzględnił – wskazujący na znaczny stopień demoralizacji skazanego – fakt jego wielokrotne karalności sądowej. Słusznie przy tym okoliczność ta uznana została za sprzeciwiającą się znacznemu łagodzeniu wymierzanej mu kary łącznej pozbawienia wolności. Wskazywała ona bowiem na znaczną demoralizację skazanego, a zatem względ na wymogi prewencji indywidualnej wymagał zastosowania wobec niego odpowiednio długich oddziaływań penitencjarnych.

Chybiony okazał się także zarzut naruszenia dyrektyw określonych w art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. Ocena materiału dowodowego zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia jest ze wszech miar prawidłowa. Nie sposób racjonalnie uznać by sąd meriti nadmierną wagę przyłożył do okoliczności wpływających na zaostrzenie represji karnej, czy też niedostatecznie uwzględnił istniejące okoliczności łagodzące. Odmienne dywagacje skarżące nie wytrzymują krytyki. Wbrew stanowisku apelującej, Sąd I instancji dokonał też prawidłowej oceny związku przedmiotowego pomiędzy poszczególnymi czynami przypisanymi skazanemu. Zauważyć należało, iż postulowaną w apelacji w odniesieniu do skazanego zasadę absorpcji stosuje się przede wszystkim w tych przypadkach, gdy przestępstwa wskazują na bliską więź przedmiotową i podmiotową, są jednorodnej i popelnione zostały w bliskim związku czasowym i miejscowym, stanowiąc jeden zespół zachowań sprawcy, objęty jednym planem działania. Zatem zasada ta może mieć zastosowanie albo wtedy, gdy wszystkie czyny wykazują bardzo bliską więź podmiotową i przedmiotową, albo też w sytuacji, gdy orzeczone za niektóre z czynów kary są tak minimalne, że nie mogłyby rzutować na karę łączną.

I tak, Sąd I instancji w sposób należyty – przy tym zgodnie z postulatami apelacji – uwzględnił przy wymiarze kary łącznej okoliczności dotyczące podobieństwa popełnionych przez skazanego przestępstw. Faktycznie bowiem w przeważającej części stanowiły one przestępstwa przeciwko mieniu. Fakt ten nie stanowił jednak przeważającego argumentu mającego przemawiać za zastosowaniem zasady pełnej absorpcji, jak chciała tego apelująca. Pomięła ona bowiem milczeniem odnosząc się do związku przedmiotowo i podmiotowego popełnionych przestępstw pozostałe okoliczności, które winny być brane pod uwagę.

Tymczasem pozostałe z tych okoliczności, wbrew stanowisku apelującej, nie przemawiają za zastosowaniem wobec skazanego zasady pełnej absorpcji. Przede wszystkim bowiem należy mieć na uwadze separację czasową popełnionych przestępstw, która w przypadku skazanego jest bardzo znaczna. Wszakże popełniał on przestępstwa na przestrzeni ponad 11 lat – od stycznia 1998 roku do sierpnia 2009 roku. Okres jego przestępczej działalności był więc bardzo znaczny i długotrwały, co także pozwala wnioskować o wysokim stopniu demoralizacji skazanego i braku poszanowania dla panującego porządku prawnego. Taka postawa skazanego wskazuje także, że uczynił on sobie de facto z popełniania przestępstw pewien sposób na życie i zdobywanie niezbędnych środków utrzymania. Tego rodzaju postawy należy natomiast zdecydowanie piętnować jako niepożądane i nieakceptowalne społecznie.

Przytoczone okoliczności sprzeciwiały się więc postulowanemu przez apelującą uznaniu, że skazanemu winna być wymierzona kara łączna w mniejszym rozmiarze, niż uczynił to Sąd I instancji. W szczególności z przedstawionych powyżej rozważań wynikało, iż brak było podstaw wskazujących na zasadność zastosowania wobec niego przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji.

Analizując dalsze wywody apelacji zgodzić się należy ze skarżącą, że dla wymiaru kary łącznej może mieć znaczenie również zachowanie skazanego w czasie wymierzania tejże kary, jednakże – wbrew stanowisku obrońcy, która w swej apelacji szczególnie rozwinęła argumentację z tego zakresu – nie można mu nadawać nadmiernego znaczenia, przeważającego słuszność kary wynikającą ze stopnia związku przestępstw, bo ma ono jedynie funkcję subsydiarną (art. 571 § 1 k.p.k.), to jest ma pomóc w określeniu celowości kary łącznej (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 listopada 2006 roku, AKa 218/06, KZS 2006/12/23).

Podkreślenia wymagało przy tym, że w przypadku skazanego, jego aktualna postawa nie dostarczała bynajmniej przesłanek przemawiających za znacznym skracaniem czasu stosowania wobec niego oddziaływań penitencjarnych. Postawa ta, opisana w opinii z zakładu karnego z dnia 6 grudnia 2017 roku (k. 190 – 191v), nie była w pełni właściwa, choć niczym szczególnym nie wyróżniała się z ogółu osadzonych. Wszakże każdy skazany obowiązany jest właściwymi przepisami Kodeksu karnego wykonawczego do przestrzegania regulaminu wewnętrznego oraz angażowania się we własny proces resocjalizacji, choćby poprzez uczestnictwo w odpowiednich kursach i szkoleniach. Ponadto niewątpliwym jest, że skazany z uwagi na wieloletni pobyt w jednostce penitencjarnej dobrze przystosował się do panujących tam warunków i wie jak się zachowywać, aby być dobrze ocenianym. Ponadto opinia ta nie odzwierciedla żadnej istotnej poprawy skazanego, czy szczególnego zrozumienia przezeń naganności dotychczasowej postawy życiowej. Nie deprecjonując starań skazanego wykazywanych poprzez aktywność w zakładzie karnym na polu uczestnictwa w różnego rodzaju zajęciach, nie sposób jednak przyjąć, iż w jego przypadku nastąpiła kompletność i skuteczność procesu dotychczasowej resocjalizacji. O braku kompletności prowadzonego procesu wychowawczego dobitnie świadczą bowiem wskazane w przedmiotowej opinii wniosku, w których wskazano: „proces resocjalizacji osadzonego przebiega właściwie, aczkolwiek wymaga on dalszego utrwalania w dotychczasowych warunkach” (k. 191v).

Omówione powyżej okoliczności w pełni upoważniały zatem Sąd I instancji do odstąpienia od zasady absorpcji i wymierzenia skazanemu

w punkcie 1 zaskarżonego wyroku kary łącznej z zastosowaniem zasady asperacji. Kara ta w rozmiarze 16 lat pozbawienia wolności oceniona być winna jako mieszcząca się w ustawowych granicach i realizująca cele tak prewencji indywidualnej, jak i te dotyczące kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. W konsekwencji niezasadny okazał się także zarzut obrazy przepisu art. 86 § 1 k.k., albowiem wymierzona skazanemu kara łączna pozbawienia wolności mieści się w granicach wynikających z okoliczności tej sprawy, a więc w przedziale od 12 do 20 lat pozbawienia wolności.

Tym samym akceptując w całości zaskarżone rozstrzygnięcie, w szczególności wysokość ocenianej kary łącznej pozbawienia wolności, Sąd Apelacyjny – na podstawie przepisu art. 437 § 1 k.p.k. – utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisów art. 634 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tj. Dz.U. z 1983 roku, Nr 49, poz. 223, ze zm.). Na koszty te składają się wyłożone przez Skarb Państwa wydatki w postaci ryczałtu za doręczenia (20,00 złotych).

Grzegorz Nowak Przemysław Strach Maciej Świergosz